

**ЛІТОПИСНІ ДЖЕРЕЛА ДО ІСТОРІЇ ДЗВОНІВ І ДЗВОНІНЬ У
КИЇВСЬКІЙ РУСІ**

В українській музичній медієвістиці певне місце займають відомості про церковні дзвони й дзвоніння [1, с.21-22]. Інформацію про їх історію на теренах Русі-України можна знайти у студіях російських дослідників кінця XIX – початку XX ст. (Арістарха Ізраїлева, Петра Казанського, Костянтина Нікольського, Миколи Олов'янішнікова, Сергія Рибакіова, Миколи Фіндейзена), у сучасних науковців (Лариси Благовещенської, Юрія Пухначова, Олександра Ярешко), німецького етномузиколога Ельмара Арро та інших. Однак тут, як і в науково-популярних виданнях Валентина Савеги й Іоланти-Анни Чушенко [2; 3], що опубліковані в Україні в останні роки, не отримала окремого висвітлення проблема дзвонів і дзвоніння як явища ще давньоукраїнської культури, зокрема музичної. У дослідженнях згаданих авторів, що ґрунтуються головним чином на російсько-радянській методології історії, ідеться переважно про дзвоніння як особливе національно-специфічне явище “русского” мистецтва [див. 4; 5]. А В.Савега, хоч і покликається на літописні згадки про лиття дзвонів за різних правителів Галицько-Волинського князівства, усе ж твердить про локалізацію цього мистецтва “після розгрому Київської Русі” у Новгороді, а потім Пскові [2, с.64]. Послугуючись у багатьох місцях, загалом цікавої роботи (містить 11 розділів і Додатки), “великоросійськими”, “промосковськими” історичними схемами, він пише: “Татарщина в XIII ст. повністю знищила все, що стояло на її шляху, і цивілізація великокняжого періоду зникла (?), зупинилась і художня діяльність” [2, с.205]. Не позбавлене недоліків і романтичне оспівування дзвонів, їхньої музики в етюдах Іоланти-Анни Чушенко [3], написаних у річці книги В.Савеги й зарубіжних та інтернетівських публікацій.

Проблема не тільки в тому, що літописні згадки про церковні дзвони й дзвоніння інтерпретуються з позицій російської методології історії чи в дослідження вкрадаються неточності, зокрема в тлумаченні тих або інших рядків давніх зводів, а й навіть у студіях українських дослідників дзвонів і дзвонів [див. 6; 7 та інші] теж не використовуються так звані білорусько-литовські літописи, з яких можна поповнити відомості як про дзвони й дзвоніння на теренах України, так і етимологію дзвонарської термінології тощо.

Важливими писемними джерелами до історії дзвонів і дзвонів Київської Русі є літописи. Окремі аспекти аналізу лаконічних рукописних повідомлень, їх інтерпретація з позиції української музичної медієвістики є метою нашої розвідки. Завдання бачиться у співставленні літописних повідомлень про

історію церковних дзвонів, їхніх попередників і сучасників бил і клепал, систематизації інформації про них та усуненні перекручень про час появи дзвонів у Русі-Україні, а також визначенні різноманітних функцій цих ідіофонів і дзвонів у тогочасному громадському й церковному житті, початках зародження української дзвонарської термінології.

Дзвони й звичай церковного дзвоніння були принесені на Русь разом із християнським обрядом, та, мабуть, не з Візантії, де дзвони не були поширені, а з латинського Заходу [8, с.29]. Тут вони використовувались у церквах уже з VI ст. [9, с.434; 10, с.277]. Візантійська Церква запозичила дзвони від римської в другій половині IX ст. Покликаючись на венеційську хроніку Діакона Іоана, твердять, що правитель Орсо прислав до Константинополя (877-879) 12 дзвонів для новозведеного храму св. Софії [11, с.304]. Але ця новація не прижилася на Сході в тому об'ємі, як це було на Заході [12, с.722].

Після хрещення князя Володимира 988 р. в Корсуні (Херсонесі) оповідь Іпатського літопису не згадує дзвонів серед церковної утварі, принесеної із Візантії: “Володимерь же поимъ царицю и Настаса. и попы Корсуньскыя мощи святого Климента и Фива оученика его и поима сьсуды церковныя иконы на благословение себе” [13, с.101] (“Володимир же, взявши цесарицю [Анну], і Анастаса, і попів корсунських, моші святого Климента і Фіва, ученика його, узяв також начиння церковне [й] ікони на благословення собі” [14, с.65]). Цей же фрагмент знаходимо в Радзивіллівському списку Київського ілюстрованого літопису [15, с.53]. На наш погляд, саме ці уривки могли стати причиною помилкових міркувань щодо появи дзвонів у церквах Києва відразу після хрещення його жителів.

У деяких публікаціях ще й тепер побутує хибна думка, висловлена авторитетним у свій час “Енциклопедичним словником” Ф.Брокгауза й І.Ефрона, де в статті про дзвони (автор підписався “Н. Б-въ”) ідеться, ніби перша згадка про них у літописі відноситься до 988 р. [12, с.722] (пізніше це повторив М.Олов’янішников [8, с.29]) [2, с.15; 16, с.61; 17, с.700]. Покликаючись на “Музичну енциклопедію” (Москва, 1974), пишуть про введення дзвонів у літургійну практику, як впливає з контексту статті, Русі-Україні уже з IX ст. [18, с.109]. Правда, у джерелі, на яке посилається, йдеться про великий дзвін як сигнальний інструмент, який з IV-VI ст. використовували у Європі у святкових походах, для скликання населення (віховий дзвін), оголошення тривоги й збору військ; стверджується, що “із середини 9 ст. дзвоніння стає частиною церковних обрядів” [19, с.874]. Автор цієї статті та іншої, надрукованої в “Большой советской энциклопедии”, в якій конкретніше вказується, що “із середини IX ст. на Русі дзвоніння – невід’ємна частина церковних обрядів” [20, с.440]), опирається на висновки С.Рибакова (1896 р.) щодо використання дзвонів і дзвонів у

Київській Русі (він розглядав середину IX ст. часом народження загальної традиції використання тут дзвонів, оскільки, на його думку, грецькі колонії Києва, на нижньому Дніпрі й у районі Чорномор'я першими перейняли дзвін від Візантії ще перед офіційним хрещенням Київської Русі). Пізніше Е.Арро використав ці висновки у своїй праці [21, с.84], хоч припущення С.Рибаківа виглядає сумнівним. Щодо М.Олов'янішнікова, праця якого є в списках використаних джерел, то слід зазначити, що свій висновок про середину IX ст. як "епоху всезагального церковного використання дзвонів не тільки при монастирях і в містах, але навіть і в селах" [8, с.23] він робить підсумовуючи факти розповсюдження дзвонів загалом у Європі.

Зважаючи на час і місце видання енциклопедичних джерел, які ми щойно згадали, не слід думати, що тут ідеться про Волинь, Підкарпаття, Наддністрянщину, Перемишльську землю й Червенські "городи", де християнство й, відповідно, дзвони могли вже поширюватися до хрещення решти Русі. Однак це припущення потребує глибшого дослідження, адже нині ще мало відомостей про шляхи розповсюдження християнства на цих теренах, тому важко точно встановити час виникнення тут парафіяльної мережі. Хоч студії про поширення християнства кирило-мефодіївської традиції на Прикарпатті й у Червенських "городах" дають підстави деяким дослідникам усе впевненіше говорити, що це "забезпечило утворення, поряд із Тмутараканською (VIII ст.), Перемиської єпархії (IX ст.)" [22, с.80; 23, с.95]. Відповідно й дзвони могли швидше потрапляти саме в цю єпархію. Не випадково, що першою літописною згадкою про дзвони на теренах Київської держави є повідомлення новгородського літописця під 1066 р.: "Приде Всеславъ [Полоцкий] и взя Новгородъ и колоколы съима у святыхъ Софій" [цит. за: 11, с.317], оскільки це місто також віддавна торгувало із Заходом.

Деякі дослідники історії Української Церкви безпідставно твердять, що "перші писемні відомості про використання дзвонів під час служб Божих в храмах Русі-України знаходимо у "Слові про Ігорів похід": "Позвониша Заутреннюю рано в колоколи", але, без сумніву, – пише автор далі, – дзвони використовували на Волині ще в IX ст. під час літургії в храмах та печерних монастирях Зимного, Почаєва, Даниліва" [24, с.113].

Звичайно, можна дотримуватись усталеного погляду на автентичність "Слова о полку Ігоревім". Однак варто прислухатись і до думки Едварда Кінана, який стверджує, що цей твір у кінці XVIII ст. створив чеський славіст Йозеф Добровський [25]. Зрештою, "Слово", як художній твір, не може служити авторитетним науковим джерелом. Тому вважати, що саме завдяки цій писемній пам'ятці вперше дізнаємося про використання дзвонів у Русі-Україні, немає достатніх підстав. Щодо дзвонів, які, приміром, прославляли перемоги князівських дружин, то автор "Слова", як добрий знавець минувшини, або прямо

вказує на дзвоніння, або це метафора, очевидно, він радше хотів показати, що дзвін, дзвоніння в той далекий час сприймалося як ритуальне, урочисте, прославляюче дійство: “Комони ржуть за Сулою – звенить слава въ Киевѣ” [26, с.24] (“Коні іржуть за Сулою – дзвенить слава в Києві” [26, с.25]).

Про тогочасну значущість цього церковного атрибута свідчить те, що дзвони були важливим військовим трофеєм, про який не раз згадувалося серед переліку вивезеної здобичі. Про це йдеться в Іпатському літописі, зокрема в розповіді про те, як князь Ізяслав Мстиславич 1146 р. разом із союзниками захопив Путивль. З тутешньої церкви святого Вознесіння, яку “вони всю облупили” [14, с.205] – разом із срібним начинням, шитими золотом на престольними шатами й служебними покривами, кадильницями, було забрано й “книги и колоколы” [13, с.334]. (Правда, Володимир Січинський чомусь вказує під цією датою на Новгород Сіверський [7, с.508]; пізніше Юліан Катрій у своїй розповіді про церковні дзвони повторює цю неточність [27, с.202].) Особливо часто в літописах згадується вивезення дзвонів із Києва [14, с.295, 418]. Так, після взяття в березні 1169 р. Києва завойовники “и церкви обнажиша иконами и книгами и ризами и колоколы изнесоша” [13, с.545]. З почуттям жалю йдеться в Іпатському літописі навіть про те, що у Володимирі на Клязьмі після його захоплення “и не бы звонения ни пѣния по всему граду” [13, с.552]. Усі ці приклади дають підстави не тільки для висновку про значну увагу давньоукраїнських укладачів літописних зводів до дзвонів і дзвонів, а й про те, що на основі літописних фактів, де йдеться, як правило, про “дзвони”, а не “дзвін”, можна твердити: уже в церквах Київської Русі було по декілька дзвонів.

У той час дзвони могли відливатися в самому Києві. Аналіз великого за кількістю матеріалу, отриманого в результаті розкопок давньоруських пам'яток на землях Київщини, показав, що одним із поважних центрів металургії був Городеськ. Цілий ряд знахідок, зокрема бронзові дзвони XII-XIII ст., свідчать, що він був і великим церковним центром [28, с.157].

Про поширення дзвонарського мистецтва на теренах Галицько-Волинського князівства, яке продовжило культурні традиції Київської держави після монголо-татарського нашествия, свідчать, окрім археологічних пам'яток, документальних джерел [див. 29, с.79-94] і єдиного в Україні повністю збереженого до наших днів львівського Святоюрського дзвону 1341 р. (він нині використовується разом із більшим і трьома маленькими), літописні згадки [14, с.418, 448]. На жаль, В.Савєга, трічі наводячи першу з них, окрім того, що не вказує, на який літописний звід покликається, кожного разу неточно цитує [2, с.16, 63], а, згадавши про князя Володимира Васильковича († 1288), допускає опіску, ніби саме “в 1127” році за правління цього волинського князя було вилито дзвони для Любомльської церкви [2, с.63].

Після пограбування церков, які часом закінчувалися пожежами, багато дзвонів розбивалося. Про це свідчить ціла низка фрагментів церковних дзвонів, віднайдених археологами тільки в одному Києві [30, с.289; 31, с.378]. У багатьох його храмах після цього могло й не залишитися дзвонів. Підтвердженням такого припущення може бути те, що літописці не згадують про церковне дзвоніння у своїх докладних описах урочистої зустрічі Великого князя Литовського Гедиміна, коли після оточення 1322 р. його військами Києва та захоплення замку вийшли присягати новому володарю митрополит з єпископами, архимандритами, з усім духовенством, які вели за собою “з крестами, корогвами, а за ними панове, бояре и все посполство киевское вышло кланяючися и подаючися в ласку и в державу Гедиминови” [32, с.38]. Так же докладно, але без згадки про дзвоніння, описано цей урочистий похід і в Літописі Рачинського [33, с.152]. Хоч автори цих літописних зведень приділяли увагу дзвонам. Приміром, в одному з літописів розповідається, що за правління князя Бориса (не раніше 1272 р.) полоцькі городяни мали можливість “сходитися до ради, в звон великий (вічовий. – Б. К.) звонили” [32, с.23]. Хвалить цього ж князя за можливість “вѣчем ся судити и в звон звонити” й інший літописець [33, с.147]. Він же згадує про дзвони в Смоленську за князя Андрія, коли “и зазвонили у звон ратный” [33, с.165]. Зазначимо, що в цих білорусько-литовських літописах, які писалися спільною для українців і білорусів актовою мовою (вона виникла на східнослов'янській основі й живилася з народних джерел, а з XIV-XV ст. “визнавалася офіційною мовою Великого князівства Литовського, уживалася в адміністративно-юридичних документах і навіть у державному управлінні в Польщі та Молдавському князівстві” [34, с.5]), уже починають використовуватися терміни “звон”, а не “колокол”, “звонити”, а не “звонить” тощо.

За допомогою дзвонів віддавна люди скликалися на віча. Так, коли весною 1098 р. ворожі війська оточили Володимир на Волині, то “городяни ж... здзвонили віче” [14, с.152.] Цікаво, що в Іпатському літописі на “созво-ниша” виправлено слово “созваша”; у Хлебніковському [14, с.152] й Лаврентіївському [35, с.258] – “созваша”. У 1149 р. київський, він же тоді й володимиро-волинський князь Ізяслав Мстиславич, прийшов із військовою дружиною до свого сина Ярослава у Новгород, а на другий день “пославъ Ізяславъ на Ярославль дворъ. И повелѣ звонити и тако Новгородци и Плесковичи снидошася на вѣче” [13, с.369-370]. Цей наказ князя говорить про звичну для правителів Київської Русі традицію скликання людей за допомогою дзвонів на спільні зібрання, зокрема віча.

Передували дзвонам біла й клепала (принагідно зауважимо, що Володимир Рожко, викладаючи свій погляд щодо поширення дзвонів на Волині, зовсім не згадує про біла й клепала як їх попередників і сучасників [24], а В.Савєга не

(в іншому списку – Московсько-Академічному – булиєм [15, с.79]). У Московському літописному зводі кінця XV ст. це місце написано ще по іншому: “Опочинути под клепалнею” [36, с.11], хоч перед цим, у розповіді про події у Києво-Печерській лаврі, декілька разів ішлося про било [36, с.9]. У предметному покажчику цього великого за об’ємом літопису, в якому всього один раз використаний термін “клепальня”, вона пояснюється як “споруда (вишка), де били в клепало-било” [36, с.454].

Звук била долинав на чималу відстань. Так, коли 1091 р. в Києво-Печерському монастирі постало питання про необхідність перенесення мощей преп. Феодосія й ігумен повелів копати там, де вони лежать, то один із монахів, узявши мотику, почав копати із запалом, а друг його відпочивав перед печерою: “И рече ми удариша в било” [13, с.201]. Тобто його удари оповіщали в монастирі основні пункти розпорядку дня, а не те, що В.Савєга тлумачить як потребу знайти місце, де лежали мощі преп. Феодосія [2, с.44; пор. 14, с.128-129].

За допомогою била монахів скликалося на богослуження. Так, після смерті ігумена Києво-Печерського монастиря Полікарпа настало замішання серед ченців, “бо після старця того не могли вони вибрати собі ігумена” [14, с.332]. У вівторок, 26 липня 1183 (у Йосифа Пеленського помилка – “під роком 1182” [37]), “удариша братья. в било. и снидошася во церквь. и почаша молбы творити ко святѣи Богородицѣ” [13, с.627].

Отже, літописні джерела засвідчують значну увагу до церковних дзвонів і дзвонів на теренах Київської Русі, описують різні функції бил, клепал і дзвонів у тогочасному житті, способи гри на них, зародження дзвонарської термінології тощо. Однак і нині в деяких публікаціях ще побутує значна кількість неточностей, хибних тверджень, що заважає формуванню правильних уявлень про використання дзвонів і дзвонів у Русі-Україні. Перспектива подальших пошуків бачиться у вивченні “Архива Юго-Западной России”, монастирських і козацьких літописів, а також багатотомної праці Антона Петрушевича “Сводная галицко-русская летопись” щодо поширення дзвонів, бил, клепал і дзвонів на теренах України.

- 1 Ясіновський Ю. Музична культура Галицько-Волинського князівства // *Musica Galiciana. Kultura muzyczna Galicji w kontekście stosunków polsko-ukraińskich (od doby piastowsko-książęcej do roku 1945)*, t. V. pod redakcją Leszka Mazepy. – Rzeszów, 2000. – С.11-22.
- 2 Савєга В. Благовест: История колоколов, колокольного литья, колоколен и колокольной бронзы – Днепропетровск: Пороги, 2000 – 461 с.
- 3 Чушенко І.А. “Хтось у дзвони тихо б’є...” – Львів: Місіонер, 2001. – 80 с.
- 4 Ярешко А. Колокольные звоны – инструментальная разновидность русского народного музыкального творчества // Из истории русской и советской музыки. Сост. М.Пекелис, И.Гивенталь – М., 1978 – С.36-74.
- 5 Благовещенская Л. Печатные и архивные материалы по колокольному звону // Народные музыкальные инструменты и инструментальная музыка. Ч. I – М. Сов. композитор, 1987. – С.197-215

6. Лакота Г. Дзвін: Промова з нагоди благословення дзвона (Борин, вересень 1927 р.) // Він же. Принагідні науки й промови. – Перемишль, 1935. – С.111-117.
7. Січинський В. Дзвони // Енциклопедія українознавства. Словникова частина. Репринт. відтвор. вид. 1955-1984 pp. – Т.2. – Львів, 1993. – С.508.
8. Оловянишников Н. История колоколов и колоколотейное искусство. Изд. 2-е, дополн. – М.: Издание Т-ва П.И. Оловянишникова С-ва, 1912. – 435 с.
9. Price P. Bell // The New Grove dictionary of music and musicians. 20 volumes. V.2. – London, 1980. – P.424-437.
10. Mahrenholz Ch. Glocken. B. Abendland: Mittelalter und Neuzeit // Die Musik in Geschichte und Gegenwart. 17 bd. Bd.5. Back-Bolivia, München, 1989. – S.276-291.
11. Казанский П. О призыве к богослужению в Восточной Церкви // Труды Первого археологического съезда в Москве, 1869. – М., 1871. Т.1. – С.300-318.
12. Б-въ Н. Колокола // Брокгауз Ф. и Ефрон И. Энциклопедический словарь. В 41 т. + 2 допол., Т. XV. – Санкт-Петербург, 1895. – С.722-723.
13. Полное собрание русских летописей (далі – ПСРЛ) Т. 2. Ипатьевская летопись. – СПб: Типография М. Александрова, 1908. – 938 стб. + 87 с.
14. Літопис руський / Пер. з давньорус. Л. Махновця. – К : Дніпро, 1989. – 591 с.
15. ПСРЛ. Т. 38. Радзивилловская летопись / Отв. ред. Б. Рыбаков. – Л.: Наука, 1989. – 179 с.
16. Ганулич А. “Слышен звон бубенцов издадека...” – М.: Сов. Россия, 1990. – 144 с.
17. Слободской С. Законъ Божій для семьи и школы. Изд. 4-е, репринт. – М.: Молодая гвардия, 1991. – 724 с.
18. Михайлова Р. Стародавні дзвони Волині і Галичини // Сакральне мистецтво Волині: Наук. зб. Вип. 9. Матер. IX Міжнар. наук. конф. м. Луцьк, 31 жовт. – 1 лист. 2002 р. – Луцьк, 2002. – С.109-113.
19. Колокол // Музыкальная энциклопедия / Гл. ред. Ю. Келдыш. В 6-ти т. – М.: Сов. Энциклопедия, 1974. – Т.2. – Гондольера-Корсов. – 873-874 стб.
20. Колокол // Большая Советская Энциклопедия. В 30 т. Изд. 3-е. М.: Сов. Энциклопедия, 1973. – Т. 12. – С. 440
21. Arto E. Die altrussische Glockenmusik. Eine musikslavistische Untersuchung // Musica Slavica. Beiträge zur Musikgeschichte Osteuropas. – Wiesbaden, 1977. – S.77-159.
22. Гудима А. До методології поглядів на історію запровадження християнства в Русі-Україні // Історія релігій в Україні: Матер. VIII Міжнарод. круглого столу 11-13 травня 1998 року. – Львів, 1998. – С.79-80.
23. Любінець І., Фіглевський М. Митрополічі намісники в Галичині (XV-XVI ст.) // Галичина: Наук. і культ.-просвіт. краєзнавч. часопис. – Івано-Франківськ, 1999. – № 3. – С.95-102.
24. Рожко В. Нарис історії української православної церкви на Волині: Історико-краєзнавчий нарис. – Луцьк: Медіа, 2001. – 672 с.
25. Кінан Е. Чи міг Ярослав Галицький 1185 року стріляти в султанів? // Він же. Російські історичні міфи. – К.: Критика, 2001. – С.256-272.
26. Слово о полку Ігоревім / Вступ. стаття, редакція текстів, ритмічний переклад “Слова” та приміт. Леоніда Махновця. – К.: Дніпро, 1970. – 168 с.
27. Катрій Ю. Наша християнська традиція. – Нью-Йорк-Рим: Вид-во ОО Василян, 1988
28. Толочко П. Киев и Киевская земля в эпоху феодальной раздробленности XII-XIII веков – К.: Наук. думка, 1980. – 224 с.
29. Кіндратюк Б. Нариси музичного мистецтва Галицько-Волинського князівства / Редактор і автор Переднього слова Юрій Ясіновський. – Івано-Франківськ-Львів: Інститут українознавства ім. І.Крип'якевича НАН України (Серія: Історія української музики. Вип. 9: Дослідження). 2001. – 144 с.
30. Закревский Н. Описание Киева. Вновь обработанное и значительно умноженное издание с приложением рисунков и чертежей. – М.: Типогр. Грачева и Комп. 1868. – 950 с.

31. Каргер М. Древний Киев. У 2-х томах. Т. 1, М.–Л., 1958. – 572 с.
32. Хроника Литовская и Жмойтская // ПСРЛ. Т. 32. – М.: Наука, 1975. – С.15-127.
33. Летопись Рачинского // ПСРЛ. Т. 35. – М.: Наука, 1980. – С.145-172
34. Словник староукраїнської мови XIV-XV ст. У 2-х т. Т.1. – К.: Наук. думка, 1977. – 632 с.
35. Летопись по Лаврентієвському списку. – СПб: Изд-ние Археографической комиссии, 1872. – 512 с.
36. ПСРЛ. Т. 25. Московский летописный свод конца XV в. – М., Л.: Изд-во АН СССР, 1949. – 464 с.
37. Пеленський Й. Дзвони на Україні-Руси // Діло, Львів, 1910. – №124-126.

Bohdan Kindratiuk

CHRONICLE SOURCE TO HISTORY OF BELLS AND RINGING IN KIEV RUS

For the first time on the grounds of all available now annalistic sources XI-XV th. century is considered history of church bells and ringing in the area Kiev Rus, are rendered functions concrete beat, riveted and bells in former life's, ways of play on them.

Мирон Черепанин

ПЕРША УКРАЇНСЬКА МУЗИЧНА ШКОЛА В ГАЛИЧИНІ

(наукові розвідки на тлі ювілейного року)

Вивчення культурно-мистецьких надбань в окремих регіонах Галичини обумовлено інтенсивним пошуком нових концептуальних засад відродження й розвитку музичної освіти. Створення першої української музичної школи в одному з культурних центрів краю – Станиславові, стало визначальним у формуванні музичного професіоналізму, музичної культури міста. Цей фактор має не лише певний науковий і пізнавальний інтерес, але й видається актуальним.

Окремі аспекти діяльності музичної школи в Станиславові розкриваються у музикознавчих працях Ю.Булки, М.Загайкевич, С.Людкевича, Н.Толошняк. Основу інформативного матеріалу складають публікації періодичних видань (“Діло”, “Українська музика”, “Музичний вісник”). Їх автори – Д.Січинський, Є.Якубович, Л.Гузар – детально фіксували й аналізували події, що відбувалися у той час. Аналіз наукової літератури засвідчив відсутність узагальнюючих праць з комплексного вивчення процесу становлення та розвитку першої в Галичині української музичної школи.

Новизна нашого дослідження полягає у висвітленні специфіки організації навчального процесу та концертно-просвітницької діяльності учнів і викладачів музичної школи.

Метою статті є визначення специфіки діяльності музичної школи в період її становлення у контексті загальнонаціональних культуротворчих процесів. Відновлення широкої історичної панорами освітянського і концертного життя